

HER ŞEYİ ONARAN ADAM'A DAİR

Melike GÜNYÜZ*

İnsanlığa farklı şekillerde hizmet etmiş kişilerin biyografilerini kaleme almak hele de bunu kurgu yoluyla ve resimli kitap olarak tasarlamak belki de biyografi yazarlığının en zor şeklidir. Bir yanda anlatılması gereken gerçekler, öte yanda yazarın o kişi hakkında kurguladığı ve okura sunmaya çalıştığı bakış akışı yer alır. Bir yanda yaptıkları ile sanat, siyaset, bilim, insan hakları, spor vb. alanlara değer katan gerçek bir kişiyi tanıtmaya amacı, öte yanda gerçekleri kurguya dönüştürme çekimi yazarı etkilemektedir. Yazarın biyografik eser yazmaktaki amacı bir başarıyı betimleyerek çocuk okurda, o kişiye karşı merak duygusu uyandırmak ve belki de anlatılan kişinin hikâyesiyle bir tatmin yaşatmaktır. Biyografide, hayatı anlatılmaya değer gerçek bir kişi yer alır ve yazar, bu kişinin hayatını kendine özel bir bakış açısıyla ve üslubuyla sunarken kişinin gerçek yaşamından uzaklaşma, onu farklılaştırma hakkına sahip değildir. Yazar, bir hikâye kurgulandığında zaman ve mekân unsurları devreye girer. Dolayısı ile biyografisi yazılan kişinin hikâyesinin

inandırıcılığı, kahramanın yaşadığı zamana ve mekâna göre kurgulanmasıyla yakın ilişkilidir. Bir biyografi yazarının, metnini oluştururken tanrısal bakış açısı yerine, betimlemeye dayalı gözlemci bakış açısını tercih etmesi biyografinin daha inandırıcı olmasını sağlar. Öte yandan devlet başkanı, padişah gibi geçmişte yaşayan liderlerin, çocukların zihninde yer edebilmesi için bu kişilerin birbirinden farklı ayırt edici kişisel özelliklerinin biyografi metninde öne

* Yazar, Dr. Öğr. Üyesi, Erdem Yayın Grubu Genel Yayın Yönetmeni, melike.gunyuz@ihu.edu.tr

çkarılması önem arz eder. Dolayısı ile biyografiye konu olan kişinin hem tarihî bilgi ve belgelere sadık kalınarak hem yazarın zihninde yeniden karakterize edilip kurgulanarak hem de mevcutlardan farklılaştırılarak doğru bir biçimde çocuğa anlatılması gerekir. Bu, yazara büyük bir sorumluluk yükler ve üstesinden gelinmesi kolay bir süreç değildir.¹

Sultan II. Abdülhamid'in ölümünün 100. yılı olması münasebetiyle 2018 yılında Abdülhamid yılı olarak birçok bilimsel toplantı düzenlendi, bu kapsamda birçok eser yayınlandı. *Her Şeyi Onaran Adam*², adlı eser de bu vesile ile Hasan Karaca tarafından yazılan, Reza Hemmatirad tarafından resimlenen, 8 yaş üstü çocuklar için tasarlanmış bir kitap olarak raflarda yerini aldı. Konjonktürel olarak Sultan II. Abdülhamid'le ilgili bir çocuk kitabı yazmak kolay bir iş değil. Bir yazarın, geçmişini hangi bakış açısıyla değerlendirip nasıl bir çocuk metni ortaya çıkaracağı ülkemizde fazlasıyla sorgulanabilir bir durum. Böyle bir konuda yazarın metninde ne anlatmak istediği ve nasıl bir metin ortaya koyduğu en başından merak uyandıran bir durum olduğundan yazar, büyük bir yükün altına girer. Hasan Karaca kendisiyle yapılan bir röportajda kitabın yazım sürecini anlatırken özetle şunları söyler: "Siyasi bir figürü yazma konusunda başta tereddütlüydüm. Kendime "Abdülhamid bana neyi ifade ediyor?" sorusunu sordum. [Bulduğum cevap üzerinden metni kurguladım.] Bugün ülkede yaşayan her bir birey, ömründe birkaç kez Abdülhamid'le karşılaşacaktır. Bu sebeple kitabın en başında kapakta ve kurguda çocuğa Abdülhamid'le tanışacağını ve onun hayatını anlatacağını belirten bir ifade kullanmaktan sakındım. Çocuğun gözüne sokmadan anlatmak bana daha anlamlı geldiği için her şeyi onarmayı kendisine iş edinmiş bir adamın hikâyesini anlattım."³ Gerçekten de yazar, bozulan her şeyi tamir etmekle ömrü geçen bir adamı hikâye eder. Bu adamın tamir ettiği her şey -nesnelere, binalara, şehirler- bir yandan Abdülhamid'in hükümlerlik ettiği dönemde kaybedilen topraklara gönderme yaparken öte yandan ülkenin çöküşünü yavaşlatan, etkisini hafifleten, bir sonraki yüzyılın zeminini belirleyen onarma, yeniden inşa etme sürecini Abdülhamid'in ismini zikretmeden anlatır.

Bu tarihî dönemi betimlemede sembolik bir dil kullanılır; benzer şekilde Reza Hemmatirad'ın fırçası ile bu dönem, dönemin yaşam biçimi, mimarisi, sanatı ve sanatçıları, Yıldız Sarayı Kütüphanesi, Yıldız Porselen'in ürünleri, tüp geçit ve köprü projeleri gibi birçok unsur semboller aracılığı ile okura sunulur. Reza Hemmatirad'la yapılan röportajda⁴ çizer, kitabın resimlenmesinde kullanılan bu sembolik anlatım diline vurgu yaparak kitabın girişinde yer alan bir vazo çizimiyle bir milletin geçmişine nasıl gönderme yapmaya çalıştığını anlatır. Kitabın her bir sayfasında kullanılan bütün objelerin -vazo, masa, pencere, kütüphane, fincan, tablo, kedi, köpek, kaplumbağa vb- hem devlet geleneğinde hem de sosyal hayatta neye karşılık geldiğinden bahseder.

Ülkemizde üretilen resimli çocuk kitapları göz önünde bulundurulduğunda yeni ve orijinal olan bu sembolik yaklaşımın okur tarafından keşfedilmesi için neler yapılması gerektiği

¹ Çocuk edebiyatı ve biyografi yazımı konusunda daha ayrıntılı bilgi için bk. Rebeca J. Lukens, Jacquelin J. Smith ve Cynthia Miller Coffel, **Çocuk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış**, Çev. Cenk Pamay, Erdem Yayınları, İstanbul 2019, s. 285-305.

² Hasan Karaca, **Her Şeyi Onaran Adam**, Erdem Yayınları, İstanbul, 2018.

³ <http://erdemyayinlari.com.tr/kitap/her-seyi-onaran-adam/> Erişim tarihi 18.06.2019

⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=MkBgr8qgH2o&t=58s> Erişim tarihi 18.06.2019

üzerinde durulmalıdır. Resimli çocuk kitaplarının en önemli özelliği, resimlerin çocukların dünyasında yeni okumalara kapı açmasıdır. *Her Şeyi Onaran Adam*, siyasi-tarihî bir figürün hayatının kurgu bir eser olarak yazar tarafından nasıl oluşturulduğuna, illüstrasyonlarla bir dönemin nasıl yansıtıldığına dair örnek olması bakımından incelenmesi gereken bir eser.

Her Şeyi Onaran Adam

ISBN 6052790113

Yazan: Hasan Karaca

Resimleyen: Reza Hemmatirad

